

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2017

1102/2017

Alkoholilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan alkoholipitoisten aineiden valmistukseen, maahantuontiin, maastavientiin, kuljetukseen, myyntiin ja muuhun luovuttamiseen, käyttöön, hallussapitoon ja markkinointiin.

Alkoholipitoisiin aineisiin, jotka ovat elintarvikkeita, sovelletaan elintarvikelakia (23/2006) siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

Tätä lakia ei sovelleta alkoholipitoisiin aineisiin, jotka ovat lääkelaisissa (395/1987) tarkoitettuja lääkkeitä tai lääkevalmisteita.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *alkoholipitoisella aineella* sellaista ainetta ja tuotetta, joka sisältää enemmän kuin 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia;
- 2) *alkoholijuomalla* juotavaksi tarkoitettua alkoholipitoista ainetta, joka sisältää enintään 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia;
- 3) *miedolla alkoholijuomalla* alkoholijuomaa, joka sisältää enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia;
- 4) *väkevällä alkoholijuomalla* alkoholijuomaa, joka sisältää enemmän kuin 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia;

HE 100/2017
StVM 24/2017
SuVM 1/2017
EV 186/2017

Ilmoitettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti

5) *väkiviinalla* etyylialkoholia ja etyylialkoholin vesiliuosta, joka sisältää enemmän kuin 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia;

6) *vahvasti denaturoidulla väkiviinalla* alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston direktiivin 92/83/ETY 27 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti nautittavaksi kelpaamattomaksi tehtyä väkiviinaa;

7) *lievästi denaturoidulla väkiviinalla* 6 kohdassa mainitun direktiivin 27 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti nautittavaksi kelpaamattomaksi tehtyä väkiviinaa;

8) *alkoholivalmisteella* alkoholipitoista ainetta, joka ei ole alkoholijuoma eikä väkiviina ja joka voi olla denaturoitu;

9) *valmistuksella* etyylialkoholin valmistusta käymisen avulla tai muulla tavalla sekä etyylialkoholia sisältävän liuoksen väkevoimistä tislaamalla tai muulla vastaavalla tavalla;

10) *tukkumyynnillä* alkoholipitoisen aineen myyntiä jälleenmyyntiä tai jatkokäsittelyä varten;

11) *alkoholijuoman vähittäismyynnillä* alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa;

12) *alkoholijuoman anniskelulla* alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemisissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa;

13) *alkoholiyhtiöllä* valtion kokonaan omistamaa osakeyhtiötä, jonka tehtävänä on huolehtia sille tässä laissa yksinoikeudeksi säädetyn vähittäismyynnin harjoittamisesta;

14) *tilaviinillä* oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa valmistuspaikassa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 100 000 litraa ja joka toimii maatalouden harjoittamisen yhteydessä ja fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistuspaikoista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla marjoista, hedelmistä ja muista kasvinosista paitsi rypäleistä ja viljatuotteista valmistettua enintään 13 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa;

15) *käsityöläisoluella* oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 500 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistajista eikä harjoita lisenssivalmistusta, yksinomaan käymisen avulla valmistettua enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa, joka on valmistettu mallastetuista tai mallastamattomista viljatuotteista ja jonka valmistuksessa ei ole käytetty muita valmistusaineita kuin muiden kasvien jyviä, sokeria, humalaa ja muita käymiseen osallistuvia kasvinosia ja mausteita, ja joka voi olla tiettyjen nimitysten kirjaamisesta maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2082/92 säädettyyn erityisluonnetta koskevien todistusten rekisteriin annetun asetuksen (EY) N:o 2301/97 liitteen täydentämisestä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 244/2002 tarkoitettua sahtia;

16) *markkinoinnillamainontaa*, epäsuoraa mainontaa ja muuta myyninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myyninedistäminen muun hyödykkeen mainonnan yhteydessä siten, että muun hyödykkeen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyvä mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä.

Tämän lain myyntiä koskevia säännöksiä sovelletaan myös elinkeinotoiminnassa tapahtuvaan alkoholipitoisen aineen vastiketta vastaan tapahtuvaan ja muun hyödykkeen tai palvelun yhteydessä markkinoituun alkoholipitoisen aineen välittämiseen ja luovuttamiseen, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Jos kaksi tai useampi 1 momentin 14 ja 15 kohdassa tarkoitettu alkoholijuomien valmistaja harjoittaa keskenään tuotannollista tai toiminnallista yhteistyötä, sen ei katsota merkitsevän, että niiden välillä on oikeudellinen tai taloudellinen riippuvuusuhde. Tuo-

tannolliseksi ja toiminnalliseksi yhteistyöksi katsotaan alkoholijuoman valmistuksessa tarvittavien raaka-aineiden ja tarvikkeiden hankinta sekä alkoholijuoman pakkaaminen, markkinointi ja jakelu. Tätä momenttia sovellettaessa edellytyksenä kuitenkin on, että yhteistyössä tuotettujen alkoholijuomien yhteismäärä ei ylitä tilaviinin valmistajien osalta 100 000 litraa ja käsityöläisluen valmistajien osalta 500 000 litraa.

Mitä säädetään valmistuksesta, koskee myös väkiviinan ja valmisteverotuslain (182/2010) mukaisesti verottoman alkoholijuoman jatkokäsittelyä ja astiointia.

4 §

Hyvän tavan vastaisten toimien kieltö

Alkoholipitoisten aineiden valmistuksessa, maahantuonnissa, myynnissä ja markkinoinnissa ja niiden yhteydessä sopimuksen tai muun järjestelyn mukaisesti harjoitettavassa elinkeinotoiminnassa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti.

Toimea pidetään hyvän tavan vastaisena, jos se on selvästi ristiriidassa yleisesti hyväksytyjen yhteiskunnallisten arvojen kanssa ja erityisesti, jos siinä suhtaudutaan hyväksyvästi tai välinpitämättömästi terveyden vaarantamiseen alkoholin vaikutuksen alaisena taikka huumausaineilla, lääkevalmisteilla tai kemikaaleilla.

2 luku

Luvanvaraisuus

5 §

Luvanvarainen toiminta

Alkoholijuomia ei saa valmistaa eikä myydä ilman lupaa.

Väkiviinaa ei saa valmistaa, tuoda maahan, myydä, käyttää eikä pitää hallussa ilman lupaa.

6 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Edellä 5 §:ssä säädetystä poiketen:

- 1) enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien valmistus ja myynti on sallittu;
- 2) alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniskelu ulkomaanliikenteessä on sallittu niin kuin 47 ja 48 §:ssä säädetään;
- 3) alkoholijuomien ja väkiviinan myynti vientiä varten on sallittu;
- 4) yksityinen henkilö saa valmistaa muutoin kuin tislaamalla kotitaloudessaan yksinomaan omaan käyttöönsä mietoja alkoholijuomia;
- 5) vahvasti denaturoidun väkiviinan maahantuonti, myynti, käyttö ja hallussapito on sallittu;
- 6) lievästi denaturoidun väkiviinan maahantuonti, myynti 53 §:ssä säädetyin rajoituksin, käyttö ja hallussapito on sallittu;
- 7) väkiviinan maahantuonti ja hallussapito on sallittu, jos sitä kuljetetaan varastoimatta Suomen alueen kautta toiseen maahan ja kauttakuljetuksesta on ennen maahantuloa tehty ilmoitus Tullille.

Alkoholiyhtiöllä on yksinoikeus alkoholijuomien vähittäismyyntiin 1 momentin 1–3 kohdassa ja 17 §:ssä säädetyin poikkeuksin.

1102/2017

7 §

Lupaviranomaiset

Alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskeluluvan myöntää hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella hakijan vähittäismyynti- tai anniskelupaikka sijaitsee. Jos vähittäismyynti tai anniskelu ei tapahdu tietyn aluehallintoviraston alueella, luvan myöntää hakijan kotipaikan aluehallintovirasto tai, jos hakijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Muun luvan myöntää hakemuksesta Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto.

8 §

Lupahakemus

Lupahakemukseen on liitettävä 13–20 §:ssä tarkoitettujen luvan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta, sen vaikutuksista ja muista merkityksellisistä seikoista, joka ei jo ole lupaviranomaisen käytössä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lupahakemuksen sisällöstä sekä hakemukseen liitettävistä selvityksistä.

9 §

Luvan myöntäminen

Tämän lain mukainen lupa myönnetään toistaiseksi, ellei hakija ole hakenut määräaikaista lupaa, ellei toiminta ole luonteeltaan määräaikaista tai ellei lupaviranomainen katso perustellusta syystä, että lupa on myönnettävä enintään yhden vuoden ajaksi hakijan tai luvanvaraisen toiminnan edellytysten tai toiminnan vaikutusten seuraamiseksi.

Tässä laissa tarkoitettuihin lupiin ei sovelleta palvelujen tarjoamisesta annetun lain (1166/2009) 13 §:ää.

10 §

Luvan luovuttamiskielto

Tämän lain mukaista lupaa ja siihen sisältyviä oikeuksia ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa kokonaan tai osittain toiselle.

11 §

Muutosten ilmoittaminen

Jos lupa on myönnetty oikeushenkilölle ja oikeushenkilön omistukseen, sopimukseen tai muuhun järjestelyyn perustuva määräysvalta siirtyy, lupanhaltijan on ilmoitettava siitä lupaviranomaiselle kahden viikon kuluessa määräysvallan siirtymisestä.

Jos lupanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, lupanhaltijan tulee hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen.

12 §

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Tämän lain mukainen valmistus-, maahantuonti-, käyttö-, tukkumyynti-, vähittäismyynti- ja anniskelulupa on myönnettävä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettulle luonnolliselle henkilölle tai oikeus-

henkilölle, jolla on tässä laissa säädetty hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset.

13 §

Hakijaan liittyvät yleiset edellytykset

Luvan myöntämisen edellytyksenä on luonnolliselle henkilölle, että:

1) hakija on täysi-ikäinen, hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 18 §:n nojalla rajoitettu eikä hänelle ole mainitun lain 8 §:n 1 momentin nojalla määrätty edunvalvojaa;

2) hakija ei ole konkurssissa ja hän kykenee varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämisestä;

3) hakija tunnetaan luotettavaksi ja hän on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on oikeushenkilölle, että:

1) hakija ei ole konkurssissa ja se kykenee varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämisestä;

2) sen hallintoelimiin kuuluvat henkilöt ja toimitusjohtaja sekä avoimessa yhtiössä yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet täyttävät 1 momentin 1–3 kohdassa säädetty edellytykset.

Luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos hakijan tai henkilön aikaisempi toiminta osoittaa kokonaisuutena hakijan tai henkilön ilmeisen sopimattomaksi harjoittamaan tämän lain mukaista elinkeinotoimintaa.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuna aikaisempina toimintana pidetään sitä, että:

1) hakija tai henkilö on huomattavissa määrin tai toistuvasti laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen taikka henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, joka on vastaavalla tavalla laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen;

2) hakija tai henkilö on ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön vastaamaan veloistaan;

3) hakijalta tai henkilöltä on viimeksi kuluneen viiden vuoden aikana peruutettu pysyvästi tämän lain mukainen lupa, taikka henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, jolta on saman ajan kuluessa peruutettu pysyvästi tämän lain mukainen lupa;

4) henkilö on viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana tuomittu rangaistukseen tahalliseksi elinkeinotoiminnan harjoittamiseen liittyvästä rikoksesta, josta voi seurata vankeutta;

5) henkilön voidaan päihtyneenä tehtyjen rikosten tai rikkomusten taikka päihtymyksen vuoksi tehtyjen poliisilain (872/2011) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen kiinniottamisten perusteella katsoa käyttävän väärin päihdyttäviä aineita.

Luvan myöntämisen edellytykset voidaan arvioida tosiasiallisten olosuhteiden mukaisesti, jos hakemuksesta tai olosuhteista muutoin käy selvästi ilmi, että hakijan toimintaa johtaa tai sen hallintoa hoitaa muu henkilö kuin edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu henkilö ja menettelyyn liittyvät järjestelyt on esitetty tosiasiallisten olosuhteiden vastaisesti luvan myöntämisen edellytyksistä annettujen säännösten kiertämiseksi.

14 §

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistuslupa ja sen myöntämisen edellytykset

Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistuslupa myönnetään hakijalle:

1) jonka käytössä on tuoteturvallisuuden ja laadun varmistamisen edellyttämä osaaminen;

2) jonka valmistustilat, laitteet ja valmistusmenetelmät ovat soveltuvat valvonnan, tuote- ja elintarviketurvallisuuden ja laadun varmistamiseksi;

3) joka on hyväksytty valmisteverotuslain 22 §:ssä tarkoitetun verottoman varaston pitäjäksi;

4) joka on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman.

Lievästi denaturoidun väkiviinan valmistus on sallittu sille, jolla on oikeus tuoda maahan, myydä tukkumyynnissä tai käyttää väkiviinaa.

Valmistuslupa voidaan 1 momentin estämättä myöntää yliopistolaissa (558/2009), ammattikorkeakoululaissa (932/2014), ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa (630/1998) sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitetussa koulutuksessa tapahtuvaan opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai tutkimukseen sekä muuhun tutkimukseen tai tuotekehitykseen. Tässä momentissa tarkoitetun valmistusluvan nojalla valmistettua tuotetta saa käyttää vain analysointiin ja laadunvalvontaan.

Lupaviranomainen saa rajoittaa valmistusluvan koskemaan vain tiettyjä alkoholijuomia, jos hakijan käytössä oleva osaaminen tai laitteet eivät ole soveltuvia kaikkien alkoholijuomien valmistamiseksi.

15 §

Väkiviinan maahantuonti- ja tukkumyyntilupa sekä väkiviinan ja verottoman alkoholijuoman käyttö lupa ja niiden myöntämisen edellytykset

Väkiviinan maahantuonti- ja tukkumyyntilupa myönnetään hakijalle:

1) jonka varastointitilat ovat soveltuvat valvonnan varmistamiseksi;

2) joka on hyväksytty valmisteverotuslain 22 §:ssä tarkoitetuksi verottoman varaston pitäjäksi, mainitun lain 52 §:ssä tarkoitetuksi rekisteröidyksi vastaanottajaksi tai mainitun lain 53 §:ssä tarkoitetuksi väliaikaisesti rekisteröidyksi vastaanottajaksi; ja

3) joka on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman.

Väkiviinan käyttö lupa myönnetään 13 §:n estämättä hakijalle, jolla on elinkeinotoiminnassa tapahtuvassa tuotteiden valmistuksessa tai laadunvarmistuksessa väkiviinan käyttöön perusteltu tarve. Verottoman alkoholijuoman käyttö lupa myönnetään 13 §:n estämättä hakijalle, jolla on alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain (1471/1994) 8 §:ssä tarkoitettu oikeus käyttää verotonta alkoholijuomaa.

Sillä, jolle on myönnetty väkiviinan valmistuslupa, on oikeus väkiviinan maahantuontiin, tukkumyyntiin ja käyttöön ilman eri lupaa. Sillä, jolle on myönnetty väkiviinan käyttö lupa, on oikeus väkiviinan maahantuontiin omaan käyttöönsä tehtyään lupaviranomaiselle maahantuonnin aloittamisesta ilmoituksen. Sillä, jolle on myönnetty väkiviinan valmistus-, maahantuonti-, tukkumyynti- tai käyttö lupa, on oikeus pitää hallussaan ja kuljettaa luvassa tarkoitettua väkiviinaa.

16 §

Alkoholijuomien tukkumyyntilupa ja sen myöntämisen edellytykset

Alkoholijuomien tukkumyyntilupa myönnetään hakijalle:

1) jonka käytössä on tuoteturvallisuuden ja laadun varmistamisen edellyttämä osaaminen;

2) jonka varastointitilat ovat soveltuvat tuoteturvallisuuden, laadun ja valvonnan varmistamiseksi;

3) joka on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman.

Sillä, jolle on myönnetty alkoholijuomien valmistuslupa, on oikeus alkoholijuomien tukkumyyntiin ilman eri lupaa.

Lupaviranomainen saa asettaa tukkumyynnille valvonnan ja tuoteturvallisuuden varmistamiseksi välttämättömiä lupamääräyksiä.

17 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa ja sen myöntämisen edellytykset

Enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään:

1) monipuolista valikoimaa päivittäin tarvittavia elintarvikkeita maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettussa rakennuksessa muutoin kuin tilapäisesti myyvälle hakijalle, jos alkoholijuomien myynnin osuus elinkeinotoiminnassa ei ole selvästi muiden elintarvikkeiden myynnin osuutta suurempi;

2) 1 kohdassa tarkoitettua elinkeinotoimintaa vakituista tai kausiasutusta palvelevalla lupaviranomaisen hyväksymällä säännöllisellä reitillä kulkevassa myymäläautossa tai -veneessä harjoittavalle hakijalle;

3) anniskeluluvan yhteyteen anniskelussa olevien alkoholijuomien vähittäismyyntiin; määräaikaisen anniskeluluvan tai 20 §:ssä tarkoitetun anniskelualan yhteyteen vähittäismyyntilupa saadaan kuitenkin myöntää vain sellaiseen useiden alkoholijuomien valmistajien esittelytilaisuuteen, jonka tarkoituksena on esitellä tuotteita kuluttajille;

4) alkoholijuomien valmistuspaikan yhteyteen valmistusluvan haltijalle.

Tilaviinin ja käsityöläisluen vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle sen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettussa rakennuksessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen. Vähittäismyyntipaikassa saadaan myydä myös 1 momentissa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen lupaviranomaisen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman.

Lupaviranomainen saa asettaa vähittäismyynnin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupamääräyksiä, jos paikan sijaintiin tai toimintaan liittyy erityisiä valvonnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskejä tai jos samassa toimipaikassa harjoitetaan myös anniskelua.

18 §

Alkoholijuomien anniskelulupa ja sen myöntämisen edellytykset

Alkoholijuomien anniskelulupa koskee anniskelupaikan anniskelualuetta ja se myönnetään majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettua ravitsemistoimintaa harjoittavalle hakijalle, jos:

1) hyväksyttävä anniskelualue on kooltaan ja rakenteiltaan sellainen, että se on viranomaisten ja lupanhaltijan valvottavissa; ja

2) hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman.

Anniskelualueeksi ei saa hyväksyä urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muun niihin verrattavan tapahtuman yleistä katsomotilaa. Anniskelualueeksi voidaan kuitenkin hyväksyä katsomotila edellä tarkoitetuissa tapahtumissa, jos se on varattu yksinomaan 18 vuotta täyttäneille henkilöille.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua anniskelualuetta saadaan muuttaa lupanhaltijan ilmoituksen perusteella. Ulkotiloissa anniskelualuetta ei kuitenkaan saa laajentaa. Ilmoitus anniskelualan muutoksesta tulee toimittaa lupaviranomaiselle vähintään kolme viikkoa ennen muutoksen suunniteltua käyttöönottoa. Lupaviranomaisen tulee kahden viikon ku-

luessa ilmoituksen vastaanottamisesta ilmoittaa, jos muutos ei täytä 1 tai 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

19 §

Alkoholijuomien anniskeluluvan myöntäminen eräissä tapauksissa

Edellä 18 §:n 1 momentin 1 kohdan estämättä kahdelle tai useammalle hakijalle saadaan myöntää lupa anniskeluun yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos yksi hakija ilmoittaa vastaavansa alueen valvonnasta.

Edellä 18 §:n 1 momentin 1 kohdan estämättä anniskelulupa saadaan myöntää majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annettussa laissa tarkoitettulle matkustajalle tapahtuvaan anniskeluun majoitushuoneessa sekä suljetuille seurueille tapahtuvaan anniskeluun luvan haltijan kokoustilassa tai vastaavalla alueella.

Anniskelulupa voidaan myöntää luvanhakijalle, jolla ei ole anniskelupaikkaa, jos anniskelua harjoitetaan 20 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

20 §

Anniskelu tilaisuuksissa ja tapahtumissa

Tapahtuma-, kokous- ja juhlatila ja vastaava alue voidaan tilan tai alueen omistajan tai haltijan hakemuksesta hyväksyä anniskelualueeksi, jos se täyttää 18 §:n 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset.

Edellä 18 §:n 1 momentin estämättä se, jolle on myönnetty anniskelulupa, saa anniskella 1 momentissa tarkoitettulla hyväksytyllä anniskelualueella tehtyään siitä ilmoituksen lupaviranomaiselle. Anniskelusta tulee ilmoittaa viimeistään kolme vuorokautta ennen tilaisuuden alkua. Jos anniskelu liittyy matkailupalveluun, luvan haltijan anniskelutilaisuudet saadaan ilmoittaa suunniteltujen reittien tarkkuudella enintään vuodeksi kerrallaan.

Tilojen ja alueen hyväksymismenettelystä sekä tilaisuudesta ilmoittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Lausunnot ja tiedonsaanti anniskelulupahakemuksesta

Lupaviranomaisen on tarvittaessa pyydettävä anniskelulupahakemuksesta lausunto toimipaikan sijaintikunnalta ja poliisilta.

Lupaviranomaisen on lisäksi ilmoitettava anniskelulupahakemuksen vireilläolosta saman kiinteistön sekä viereisen ja vastapäätä olevan asuinkiinteistön omistajalle ja haltijalle ja varattava heille mahdollisuus lausua asiasta hallintolain (434/2003) 41 §:ssä tarkoitettulla tavalla, jos hakemus koskee anniskelua ulkotiloissa taikka kohteessa on aiemmin esiintynyt järjestyshäiriöitä tai meluhaittoja.

Edellä 2 momentissa säädetystä voidaan poiketa, jos lausuntojen ja huomautusten saaminen on ilmeisen tarpeetonta 1 momentissa tarkoitettujen tai muutoin aiemmin saatujen lausuntojen, paikan toiminta-ajatuksen tai sijainnin taikka muun vastaavan seikan vuoksi.

Jokaisella on oikeus pyynnöstä saada tieto vireille tulleista anniskelulupahakemuksista ja esittää huomautuksensa hakemuksen johdosta.

22 §

Ehtojen ja rajoitusten asettaminen anniskelulupa

Lupaviranomainen saa määrätä anniskelulupaan tai 20 §:ssä tarkoitettuun hyväksymiseen anniskelualueeseen ja anniskelu-aikaan liittyviä ehtoja ja rajoituksia valvonnan turvaamiseksi, jos:

1) anniskelu tapahtuisi pääosin lapsille tai nuorille tarkoitettujen tai heidän käyttämien-
sä tilojen yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä tai paikassa, jossa elinkeinotoiminnan
on katsottava kohdistuvan pääosin lapsiin ja nuoriin;

2) anniskelu tapahtuisi urheilutapahtumassa tai tilaisuudessa, joka on luonteeltaan per-
hetapahtuma tai johon muuten osallistuu runsaasti lapsia ja nuoria.

Lupaviranomainen saa määrätä anniskelulupaan tai 20 §:ssä tarkoitettuun hyväksymi-
seen paikan sijainnista, toiminnan erityisestä luonteesta tai toiminnassa esille tulleista
muista erityisistä olosuhteista johtuvia anniskelualueeseen, anniskeluaikaan, anniskeluan-
noston kokoon, henkilökunnan ja asiakaspaikkojen määrään sekä meluhaittojen ehkäisyyn
liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi annis-
kelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asui-
nympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Edellä 17 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua vähittäismyynnin myyntiaikaa ja asi-
akkaille myytävien myyntimääriä saadaan rajoittaa 2 momentissa säädetyillä perusteilla.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitettut ehdot ja rajoitukset on mitoitettava siten, että ne ei-
vät estä eivätkä kohtuuttomasti vaikeuta luvanhaltijan ravitsemistoiminnan harjoittamista.
Jos ehtoja ja rajoituksia asetetaan luvanhaltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saadaan
määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Lu-
paviranomaisen on luvanhaltijan hakemuksesta muutettava lupaan liitettuja ehtoja ja ra-
joituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet
ovat muuttuneet siten, etteivät ne enää ole välttämättömiä.

3 luku

Alkoholiyhtiö

23 §

Alkoholiyhtiön tehtävät

Alkoholiyhtiöllä on 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen vähentämiseksi 6 §:ssä säädetyin
poikkeuksin yksinoikeus harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Alkoholiyhtiöön ja
sen harjoittamaan alkoholijuomien vähittäismyyntiin sovelletaan alkoholijuomien vähit-
täismyyntiluvanhaltijaa ja vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä, ellei yksinoikeudesta
muuta johdu tai toisin säädetä.

24 §

Hallintoneuvosto

Alkoholiyhtiöllä on hallintoneuvosto, johon kuuluu kaksitoista varsinaista jäsentä. Val-
tioneuvosto määrää hallintoneuvoston jäsenet neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan nime-
ten samalla puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jos hallintoneuvoston jäsen pyytää va-
pautusta tehtävästään tai kuolee toimikauden kuluessa, sosiaali- ja terveysministeriö mää-
rää uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Hallintoneuvosto vahvistaa alkoholiyhtiölle 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen vähentä-
mistä koskevan toimintasuunnitelman kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallintoneuvosto an-
taa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle kertomuksen alkoholiyhtiön vähittäismyyn-
nistä ja niistä toimenpiteistä, joilla yhtiö on pyrkinyt vähentämään 1 §:ssä tarkoitettuja
haittoja.

Sosiaali- ja terveysministeriön edustajalla on oikeus seurata asian käsittelyä ja osallis-
tua keskusteluun hallintoneuvoston kokouksessa.

25 §

Syrjimätön toiminta

Alkoholiyhtiön päätökset alkoholijuomien ottamisesta vähittäismyyntiin, niiden poistamisesta vähittäismyynnistä ja niiden hinnoittelusta tulee tehdä julkisin ja tasapuolisin perustein riippumatta niiden valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta.

Edellä 1 momenttia sovelletaan myös alkoholijuomien esillepanoon ja muihin myyntijärjestelyihin alkoholijuomamyymälässä sekä alkoholijuomien muuhun esittelyyn kuluttajille.

Alkoholiyhtiön palveluksessa oleva ei saa käsitellä myyntiin ottamista tai myynnistä poistamista koskevaa asiaa eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän tai hänen läheisensä on hallintolain 28 §:ssä tarkoitetussa suhteessa valmistajaan tai myyjään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä alkoholiyhtiön 1 momentissa tarkoitetun päätöksenteon menettelystä ja päätöksenteon perusteiden julkistamisesta valmistajille ja myyjille.

26 §

Vähittäismyyntipaikka ja vähittäismyyntiluvan myöntäminen

Alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikan hyväksyy alkoholiyhtiön hakemuksesta aluehallintovirasto, jonka toimialueella myyntipaikka sijaitsee. Myyntipaikkaa ei saa hyväksyä, jos sen sijainnista aiheutuu kohtuutonta haittaa asuin ympäristölle.

Jos alkoholiyhtiö hakee 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua vähittäismyyntilupaa myydä enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia, lupa voidaan myöntää, jos myyntipaikka täyttää 1 momentissa säädetyt edellytykset.

Alkoholiyhtiön vähittäismyyntipaikan hyväksymisessä ja vähittäismyyntiluvan myöntämisessä alkoholiyhtiölle noudatetaan, mitä 21 §:ssä säädetään lausunnoista ja tiedoksi saannista.

27 §

Luovutuspaikka ja alkoholijuoman luovuttaminen ostajalle

Alkoholiyhtiöltä ostettuja alkoholijuomia saadaan luovuttaa ostajille avoimessa liikehuoneistossa, jonka toiminnanharjoittajan kanssa alkoholiyhtiö on tehnyt luovutuspaikkasopimuksen.

Luovutuspaikan hyväksyy alkoholiyhtiön hakemuksesta se aluehallintovirasto, jonka toimialueella luovutuspaikka sijaitsee. Luovutuspaikkaa ei saa hyväksyä, jos sen sijainnista aiheutuu kohtuutonta haittaa asuin ympäristölle tai jos toiminnanharjoittaja ei täytä 13 §:ssä säädettyjä edellytyksiä.

Luovutuspaikkaan saadaan toimittaa vain ostajan sinne tilaamia alkoholijuomia. Toimitetut alkoholijuomat saadaan luovuttaa vain niiden ostajalle tai tämän valtuuttamalle henkilölle ja noutamatta jääneet alkoholijuomat on palautettava alkoholiyhtiölle viimeistään kahden viikon kuluttua niiden saapumisesta luovutuspaikkaan. Alkoholijuoman luovuttamiseen luovutuspaikassa sovelletaan 35 ja 37–40 §:ää sekä 42 §:n 2 momenttia.

28 §

Alkoholijuomien muu myynti

Alkoholiyhtiö saa myydä alkoholijuomia myös 17 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa myymäläautossa ja -veneessä, jonka reitin aluehallintovirasto on vahvistanut.

Alkoholiyhtiö saa järjestää huutokaupan, jossa myydään alkoholijuomia.

Alkoholiyhtiölle saadaan myöntää alkoholijuomien tukkumyyntilupa. Alkoholiyhtiö saa toimittaa alkoholijuomia luvanhaltijoille ja muille elinkeinonharjoittajille lähettämällä ne ostajalle.

4 luku

Valmistus, maahantuonti, vienti ja tukkumyynti

29 §

Ilmoittaminen maahantuonnista ja viennistä

Se, joka tuo maahan tai vie maasta väkiviinaa taikka tuo maahan tai vie maasta alkoholijuomia kaupallisessa tarkoituksessa, on velvollinen ilmoittamaan toiminnan aloittamisesta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle.

30 §

Valmistajan, maahantuojan ja tukkumyyjän yleiset velvollisuudet

Alkoholijuoman valmistaja ja maahantuojat vastaavat kulutukseen luovuttamansa alkoholijuoman laadusta ja koostumuksesta sekä siitä, että tuote ja sen päällymerkinnät ja muu esittely ovat säännösten ja määräysten mukaisia.

Alkoholijuoman valmistaja ja tukkumyyjä sekä väkiviinan valmistaja, tukkumyyjä ja maahantuojat saavat myydä alkoholijuomaa ja väkiviinaa vain tässä laissa tarkoitetulle luvanhaltijalle luvan mukaiseen tarkoitukseen. Myynnit tulee kirjata ostaja- ja lupakohtaisesti.

Alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskeluluvan haltijat saavat toiminnan loppuessa tai siirtyessä toiselle myydä alkoholijuomavarastonsa ilman tukkumyyntilupaa toiselle luvanhaltijalle. Myyjän on ilmoitettava myynnistä lupaviranomaiselle 30 päivän kuluessa hallinnan siirtymisestä.

31 §

Verottamattomien alkoholijuomien tukkumyynti

Se, joka harjoittaa alkoholijuomien tukkumyyntiä, saa myydä alkoholijuomaa, josta valmisteveroa ei ole suoritettu, vain valmisteverotuslaissa ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 8 §:n 1 momentin 8 ja 9 kohdassa verottomaksi säädettyyn tarkoitukseen sekä verottoman alkoholijuoman käyttöluvan haltijalle luvassa mainittuun tarkoitukseen.

32 §

Alkoholijuomien maahantuonti

Alkoholijuomia saa tuoda maahan ilman erillistä maahantuontilupaa omaa käyttöä varten sekä kaupalliseen tai muuhun elinkeinotarkoitukseen. Kaupallisessa tai muussa elinkeinotarkoituksessa enemmän kuin 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia käyttävä tarvitsee kuitenkin maahan tuotavan alkoholijuoman osalta toimintaansa tämän lain mukaisen luvan.

33 §

Alkoholijuomien maahantuonnin ikäraajat

Alle 20-vuotias ei saa tuoda maahan väkevää alkoholijuomaa. Alle 18-vuotias ei saa tuoda maahan mietoa alkoholijuomaa.

34 §

Alkoholijuomien matkustajatuonti Euroopan talousalueen ulkopuolelta

Suomessa asuva henkilö, joka muutoin kuin lentoliikenteessä saapuu maahan Euroopan talousalueen ulkopuolelta ja jonka matka on kestänyt enintään 24 tuntia, ei saa tuoda maahan alkoholijuomia.

Euroopan talousalueen ulkopuolella asuva henkilö, joka muutoin kuin lentoliikenteessä saapuu maahan Euroopan talousalueen ulkopuolelta ja jonka muu kuin kauttakulkuun liittyvä oleskelu Suomessa kestää enintään kolme vuorokautta, ei saa tuoda maahan alkoholijuomia.

5 luku

Alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniskelu

35 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvan haltija saa myydä vain luvassa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Alkoholijuomaa ei saa nauttia vähittäismyyntiluvan haltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä. Luvan haltijan on tarvittaessa merkittävä alue, jossa alkoholijuoman nauttiminen on kielletty.

36 §

Alkoholijuomien anniskelupaikka

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaan nauttaviksi hyväksytyllä anniskelualueella. Alkoholijuomien anniskelualue tulee rajata tai merkitä selvästi, ellei alueen rajoja voida muutoin selvästi havaita.

Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvan haltijan myymää alkoholijuomaa. Anniskeltua alkoholijuomaa ei saa kuljettaa anniskelualueen ulkopuolelle eikä nauttia sen ulkopuolella. Lupaviranomainen voi anniskelualueen hyväksyessään sallia, että asiakkaat kuljettavat alkoholijuomia saman anniskelupaikan anniskelualueelta toiselle luvan haltijan 56 §:ssä tarkoitettussa omavalvontasuunnitelmassa hyväksymällä tavalla.

Asiakasta, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, ei saa päästää anniskelupaikkaan. Anniskelupaikassa oleva asiakas, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, tulee poistaa anniskelupaikasta.

37 §

Vähittäismyynti- ja anniskelukiellot

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa vähittäismyyntissä eikä anniskelussa:

- 1) alle 18-vuotiaalle;

2) henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi;

3) jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä. Edellä 1 momentin 1 kohdasta poiketen väkevää alkoholijuomaa ei saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäismyynnissä alle 20-vuotiaalle.

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi.

38 §

Vähittäismyynnin ja anniskelun henkilökunta

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi.

Vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa tulee olla paikalla luvanhaltijan edustajana tämän määräämä vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö, jos paikka on avoinna asiakkaille.

Henkilö, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ei saa toimia vastaavana hoitajana tai muuna tehtävään nimettynä henkilönä eikä myydä tai anniskella alkoholijuomaa. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa kuitenkin myydä alkoholijuomia 17 §:ssä tarkoitetussa vähittäismyyntipaikassa vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa myös anniskella alkoholijuomia vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn henkilön välittömän valvonnan alaisena.

Alkoholijuomia myyvä ja vähittäismyynnin tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

39 §

Yleinen valvonta

Vähittäismyynti- ja anniskeluluvanhaltijan sekä hänen henkilökuntansa tulee valvoa 35–38 §:ssä säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista ja vastata järjestyksenpidosta vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa.

Luvanhaltija ja hänen edustajansa saa poistaa kieltoa rikkoneen tai selvästi päihtyneen henkilön luvanhaltijan hallitsemasta tilasta. Luvanhaltija ja hänen edustajansa saa ottaa astian, joka on viety pois anniskelualueelta, kieltoa rikkoneen henkilön hallusta ja hävittää sen sisältämän alkoholijuoman.

40 §

Iän todistaminen

Alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan ikänsä alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua valvovalle henkilökunnalle ja tämän lain noudattamisen valvontaa suorittavalle viranhaltijalle viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla taikka viranomaisen myöntämällä muulla luotettavalla kuvallisella asiakirjalla.

41 §

Alkoholijuomien vähittäismyyntipakkaukset ja anniskeluannokset

Alkoholijuomaa saa myydä vähittäismyynnissä vain valmiiksi täytetyissä suljetuissa pakkauksissa.

Alkoholijuomaa saa myydä anniskelussa vain avatuissa pakkauksissa tai annosteltuna lasiin tai muuhun astiaan.

Jos alkoholijuomaa myydään anniskelussa annosteltuna, sitä tulee olla asiakkaan saatavilla perusannoksina. Väkevien alkoholijuomien perusannos on 4 senttilitraa, enemmän kuin 15 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän miedon alkoholijuoman perusannos on 8 senttilitraa, enemmän kuin 8 mutta enintään 15 tilavuusprosenttia sisältävän miedon alkoholijuoman perusannos on 12 senttilitraa ja muun miedon alkoholijuoman perusannos on 33 senttilitraa.

42 §

Vähittäismyyntiaika

Alkoholijuomien vähittäismyynti on sallittu kello 9:stä kello 21:een.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen alkoholiyhtiö saa harjoittaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä maanantaista perjantaihin kello 9:stä kello 21:een ja lauantaisin kello 9:stä kello 18:aan. Myynti on kuitenkin kielletty kirkollisena juhlapäivänä, vapunpäivänä, äitienpäivänä, isänpäivänä ja itsenäisyyspäivänä. Myynti on myös kielletty uudenvuoden aattona ja vapun aattona kello 18:n jälkeen sekä jouluaattona ja juhannusaattona kello 12:n jälkeen.

Edellä 1 momenttia ei sovelleta enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin.

43 §

Anniskeluaika

Alkoholijuomien anniskelu on sallittu kello 9:stä kello 1.30:een. Anniskelua saadaan kuitenkin jatkaa itsenäisyyspäivän, uudenvuoden, vapun ja juhannuksen aattoyönä kello 3:een.

Anniskeltujen alkoholijuomien nauttiminen on sallittu yhden tunnin ajan anniskeluajan päättymisen jälkeen.

Edellä 1 momenttia ei sovelleta enintään 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin.

44 §

Poikkeaminen anniskeluajasta

Anniskelua saa jatkaa kello 1.30:n jälkeen enintään kello 4:ään lupaviranomaiselle tehdyn kirjallisen ilmoituksen perusteella (*jatkoaikailmoitus*). Ilmoitus on toimitettava lupaviranomaiselle vähintään kolme viikkoa ennen suunnitellun jatkoajan käyttöönottoa. Ilmoituksessa on annettava jatkoaika-anniskelun kestoa ja ajankohtia koskevat sekä anniskelutoiminnasta aiheutuvien vaikutusten arviointia varten tarpeelliset tiedot.

Anniskelua saa jatkaa 1 momentissa tarkoitettuna aikana ulkotilassa ja anniskelun saa aloittaa aikaisintaan kello 7, jos lupaviranomainen on myöntänyt siihen luvan (*jatkoaikalupa*). Lupaa ei saa myöntää ulkotilaan, jos anniskelusta voi syntyä terveyshaittaa asuinympäristössä. Lupa anniskelun aloittamiseen aikaisintaan kello 7 saadaan myöntää vain luvanhaltijan majoituspaikan aamiaistarjoiluun. Anniskelua ei saa jatkaa kello 1.30:n jälkeen 19 §:n 1 momentissa tarkoitettulla anniskelualueella.

Lupaviranomaisen on toimitettava jatkoaikailmoitus terveydensuojelulain (763/1994) 15 §:ssä tarkoitettua käsittelyä varten kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Tarkemmat säännökset ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Lupaviranomaisen oikeudesta asettaa anniskelulupaa koskevia rajoituksia ja ehtoja säädetään 22 §:n 2 momentissa. Lupaviranomainen saa kieltää anniskelun jatkamisen, jos terveydensuojeluviranomainen toteaa siitä aiheutuvan terveydensuojelulaissa tarkoitettua terveyshaittaa lähiympäristön asukkaille eikä haittaa voida ehkäistä luvanhaltijan toimenpiteillä, joiden toteuttamiseen on terveyshaitan tiedoksi antamisen jälkeen varattu kohdullinen aika.

Kunnalla on oikeus, jos yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuu anniskelun jatkamisesta vähäistä suurempaa haittaa, kieltää anniskelun jatkaminen tai rajoittaa sitä sillä kunnan alueella, johon haitta kohdistuu. Kunnan päätös voi koskea kaikkia viikonpäiviä tai määrättyjä viikonpäiviä ja se voi olla voimassa toistaiseksi tai määräajan. Päätös tulee voimaan aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi.

45 §

Anniskelun valvonta eräissä tapauksissa

Jos anniskelua jatketaan anniskelupaikassa kello 1.30:n jälkeen, luvanhaltijan tulee asettaa yksi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) tarkoitettu järjestyksenvalvoja jokaista alkavaa sataa asiakasta kohti valvomaan järjestystä ja turvallisuutta anniskelupaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä kello 1.30:stä asiakkaiden alkoholijuomien nauttimisen päättymiseen asti.

Lupaviranomainen voi pienentää 1 momentissa tarkoitettua vaatimusta tai poistaa sen kokonaan, jos luvanhaltija esittää jatkoaikailmoituksessa tai kirjallisessa hakemuksessa, että vaatimus on selvästi tarpeeton paikan toiminta-ajatuksen tai muun vastaavan syyn vuoksi, tai edellyttää edellä säädetystä poiketen useampien järjestyksenvalvojen määräämistä, jos se on 22 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla välttämätöntä.

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa 19 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa 41 §:n 2 momentin estämättä ja majoitushuoneessa lisäksi 36 §:n 2 ja 3 momentin ja 43 §:n estämättä, jos tarjolla olevien alkoholijuomien määrä on rajoitettu asiakasmäärän ja anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti. Alkoholijuomien määrän rajoittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

46 §

Alkoholijuomien hankkiminen

Kun alkoholijuomia hankitaan vähittäismyyntiin ja anniskeluun 30 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, ostajan on ilmoitettava myyjälle lupanumeronsa.

Vähittäismyyntiluvanhaltija saa myydä alkoholijuomia anniskeluluvanhaltijalle anniskeluun. Anniskeluluvanhaltijan on tällöin ilmoitettava hankintansa valvontaviranomaiselle 62 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla.

6 luku

Alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniskelu ulkomaanliikenteessä

47 §

Alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniskelu ulkomaanliikenteen aluksissa

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua saa harjoittaa Suomen ja ulkomaiden välillä tai ulkomailla kulkevassa vesi- ja ilma-aluksessa matkustajille se, joka on tehnyt toiminnastaan kyseisessä myyntipaikassa ilmoituksen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle.

Ilmoituksessa tulee selvittää, missä vähittäismyynti- ja anniskelualueet sijaitsevat ja miten ne rajataan, ja siihen tulee liittää 56 §:ssä tarkoitettu omavalvontasuunnitelma.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi kieltää anniskelualueen käyttöön ottamisen tai rajoittaa ilmoituksen mukaista anniskelualueetta, jos alue ei täytä 18 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

Vähittäismyyntiä saa harjoittaa Suomen alueella kuitenkin vain liikkeellä olevassa matkustajakäyttöön tarkoitettussa vesi- ja ilma-aluksessa, joka on matkalla kotimaisen ja ulkomaisen sataman tai lentokentän välillä. Säännöllisellä reitillään oleva alus saa tällöin kuitenkin poiketa Ahvenanmaan maakunnassa.

48 §

Alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniskelu lentoasemalla

Edellä 47 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan lentoasemalla verottomien tavaroiden myymälässä tapahtuvaan alkoholijuomien vähittäismyyntiin vain ulkomaille matkustaville matkustajille mukaan otettaviksi.

Ulkomaanliikenteeseen käytettävällä lentoasema-alueella, jonne vain matkustajat pääsevät lentolipun esittämällä, tapahtuvaan anniskeluun sovelletaan, mitä 47 §:n 1–3 momentissa säädetään.

49 §

Vähittäismyynnin ja anniskelun velvoitteet

Alkoholijuomien vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan haltijaa sekä luvanvaraista vähittäismyyntiä ja anniskelua koskevia säännöksiä sovelletaan myös 47 ja 48 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Edellä 42 ja 43 §:ää samoin kuin 57 §:n 2 momenttia ei kuitenkaan sovelleta 47 ja 48 §:ssä tarkoitettuun vähittäismyyntiin ja anniskeluun. Jos myynti tapahtuu Suomen alueella, vähittäismyynti ja anniskelu on kuitenkin kielletty kello 4:stä kello 5.30:een.

7 luku

Markkinointi ja hinnoittelu

50 §

Markkinoinnin sääntely

Väkevän alkoholijuoman markkinointi on kielletty.

Miedon alkoholijuoman markkinointi sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun markkinointiin on kielletty, jos:

- 1) se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei 37 §:n mukaan saa myydä, tai siinä kuvataan tällaisia henkilöitä;
- 2) siinä yhdistetään alkoholin käyttö ajoneuvolla ajamiseen;
- 3) siinä korostetaan alkoholijuoman alkoholipitoisuutta myönteisenä ominaisuutena;
- 4) siinä kuvataan alkoholin runsasta käyttöä myönteisesti taikka raittius tai alkoholin kohtuukäyttö kielteisesti;
- 5) siinä luodaan kuva, että alkoholin käyttö lisää suorituskykyä taikka edistää sosiaalista tai seksuaalista menestystä;
- 6) siinä luodaan kuva, että alkoholilla on lääkinnällisiä tai terapeuttisia ominaisuuksia tai että se piristää, rauhoittaa tai on keino ristiriitojen ratkaisemiseksi;

7) se on hyvän tavan vastaista, siinä käytetään kuluttajan kannalta sopimatonta menettelyä taikka annetaan muutoin alkoholista, sen käytöstä, vaikutuksista tai muista ominaisuuksista totuuden vastaista tai harhaanjohtavaa tietoa;

8) se toteutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) mukaisessa televisio- ja radiotoiminnassa kello 7–22 tai kuvaohjelman, jonka ikäraja on kuvaohjelmalain (710/2011) mukaan alle 18 vuotta, elokuvateatterissa tapahtuvan julkisen esittämisen yhteydessä;

9) se toteutetaan tai kohdistetaan yleisölle järjestyslaissa (612/2003) tarkoitetulla yleisellä paikalla;

10) siinä käytetään kuluttajan osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun;

11) sen kaupallinen toteuttaja käyttää hallitsemassaan tietoverkon palvelussa kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä tai saattaa palvelun välityksellä kuluttajien jaettavaksi tuottamaansa tai kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen väkevää alkoholijuomaa saa markkinoida 2 momentissa säädetyin rajoituksin:

1) väkevien alkoholijuomien valmistus-, vähittäismyynti- ja anniskelupaikoissa;

2) painetussa tai tietoverkossa esitetyssä vähittäismyynti- tai anniskeluhinnastossa sekä valmistajan tai tukkumyyjän tuoteluettelossa siten, että kaikki saatavilla olevat juomat esitellään kuluttajille yhdenmukaisella tavalla; sekä

3) muutoinkin alkoholijuomien myyntiin osallistuville, ei kuitenkaan kuluttajille avoimena olevassa tietoverkossa.

Edellä 2 momentin 9 kohdassa säädetty kielto ei koske miedon alkoholijuoman markkinointia muutoin 2 momentissa säädetyin rajoituksin:

1) kokoontumislaisissa (530/1999) tarkoitetussa yleisötilaisuudessa ja siihen pysyvästi käytettävässä paikassa;

2) kansainvälisessä liikenteessä käytettävässä aluksessa;

3) vähittäismyynti- ja anniskelupaikassa;

4) vähittäismyynti- ja anniskelupaikan ulkopuolella juoman saatavuuden ja hinnan ilmoittamisen osalta.

Edellä 1 ja 2 momenttia ei sovelleta sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetussa laissa (460/2003) tarkoitettuun julkaisu- ja ohjelmatoimintaan, jota muu kuin Suomeen sijoittautunut elinkeinonharjoittaja harjoittaa ulkomailla ja joka on tarkoitettu vastaanotettavaksi yksinomaan muualla kuin Suomessa tai samansisältöisenä vastaanottajan maasta riippumatta. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin ulkomailta harjoitettuun Suomessa markkinoilla olevien alkoholijuomien markkinointiin, joka on tarkoitettu vastaanotettavaksi erityisesti Suomessa.

51 §

Hinnoittelu ja hinnan ilmoittaminen

Kahden tai useamman alkoholijuomapakkauksen tai -annoksen tarjoaminen alennettuun yhteishintaan vähittäismyynnissä ja anniskelussa on kielletty.

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palveluiden ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen vähittäismyynnissä ja anniskelussa on kielletty.

Alle kahden kuukauden ajaksi rajatusta alkoholijuomapakkauksen tarjoushinnasta ilmoittaminen vähittäismyyntipaikan ulkopuolella on kielletty.

Denaturoidun väkiviinan ja alkoholivalmisteen valmistus, maahantuonti, myynti ja käyttö

52 §

Nauttimistarkoitusta koskeva kieltö

Lievästi denaturoitua väkiviinaa ja alkoholivalmistetta sekä denaturoimatonta alkoholivalmistetta ei saa valmistaa, tuoda maahan ja myydä nauttimistarkoitukseen. Kiellon noudattamisen varmistamiseksi niiden myyntiä koskevista rajoituksista säädetään 53 ja 54 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään niistä tavoista, joilla väkiviina ja alkoholivalmiste tehdään teollista, puhdistus-, valmistus- tai muuta vastaavaa käyttötarkoitusta varten vahvasti tai lievästi denaturoituna nautittavaksi kelpaamattomaksi.

53 §

Lievästi denaturoidun väkiviinan ja alkoholivalmisteen myynti

Lievästi denaturoitua väkiviinaa ei saa myydä kuluttajien käyttöön.

Se, joka myy lievästi denaturoitua väkiviinaa, on velvollinen ilmoittamaan toiminnan aloittamisesta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Myyjän tulee pitää kirjaa ostajista ja väkiviinan elinkeinotoimintaan liittyvästä käyttötarkoituksesta. Myynnin valvontaan sovelletaan 62 §:ää.

Lievästi denaturoitua alkoholivalmistetta ei saa myydä kuluttajien käyttöön, paitsi pesu-, puhdistus- ja muuhun tekniseen käyttöön.

54 §

Lisävaatimukset lievästi denaturoidun väkiviinan ja alkoholivalmisteen denaturoinnille

Jos lievästi denaturoitua väkiviinaa tai lievästi denaturoitua alkoholivalmistetta myydään siten, että on perusteltua syytä olettaa sitä käytettävän päihtymiseen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto saa määrätä denaturointiaineita ja niiden pitoisuuksia koskevia lisävaatimuksia, jotka ovat välttämättömiä aineen tekemiseksi nautittavaksi kelpaamattomaksi. Lisävaatimukset eivät saa estää aineen käyttämistä sen 52 §:ssä tarkoitettuun käyttötarkoitukseen, jos mainittuun käyttötarkoitukseen ei ole käytettävissä muilla tavoin denaturoitua väkiviinaa tai alkoholivalmistetta.

Arvioitaessa väkiviinan tai alkoholivalmisteen mahdollista käyttöä päihtymiseen tulee ottaa erityisesti huomioon:

1) voidaanko aineesta saada tavanomaisella tavalla juotavaksi kelpaava enemmän kuin viisi tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävä alkoholipitoinen aine erottamalla siitä ainesosia tai lisäämällä siihen nestettä;

2) valmistajan toteuttamat käytettävissään olevat aineen rakenteeseen, hajuun ja maakuun sekä pakkauksen rakenteeseen ja kokoon liittyvät toimet, joilla pyritään estämään aineen käyttö päihtymiseen;

3) aineen markkinointi ja se mielikuva, joka aineen markkinoinnin ja esittelyn yhteydessä on kuluttajille synnytetty.

55 §

Denaturoimattoman alkoholivalmisteen valmistus, maahantuonti ja myynti

Mitä edellä 52 §:n 1 momentissa säädetään, ei sovelleta elintarvikkeena tai ravintolisänä käytettävään alkoholivalmisteseen, joka on valmistettu alkoholi- ja alkoholijuomaveroista annetun lain 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Mainitun alkoholivalmisteen valmistaja, maahantuojaja ja myyjä eivät saa edistää tai esitellä sen käyttöä päihtymiseen.

Sellaiseen kiinteää ainetta olevaan tai kiinteää ainetta sisältävään alkoholivalmisteseen, joka on tarkoitettu nautittavaksi sellaisenaan tai joka voidaan saada juotavaksi erottamalla siitä ainesosia tai lisäämällä siihen nestettä, sovelletaan alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä markkinointia koskevia säännöksiä, jos valmisteen kokonaisalkoholipitoisuus on enemmän kuin 2,8 painoprosenttia. Valmisteen alkoholipitoisuutena tilavuusprosentteina pidetään tällöin sen alkoholipitoisuutta painoprosentteina.

9 luku

Valvonta ja ohjaus

56 §

Omavalvonta

Tässä laissa tarkoitetulla luvanhaltijalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot toiminnastaan ja siihen liittyvistä laissa säädetyistä velvoitteista sekä niiden käytännön toteuttamiseen liittyvistä riskeistä.

Luvanhaltijan on laadittava kirjallinen suunnitelma toimintansa lainmukaisuuden varmistamiseksi (*omavalvontasuunnitelma*), noudatettava sitä ja pidettävä sen toteuttamisesta kirjaa. Suunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

Omavalvontasuunnitelmassa tulee kuvata, mitkä ovat riskit 1 §:ssä tarkoitettujen haitallisten vaikutusten syntymiseen, miten lain noudattamista seurataan, miten kriittisten tilanteiden riskien hallinta toteutetaan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvontasuunnitelma saadaan tarvittaessa yhdistää elintarvikelain ja tupakkalain (549/2016) mukaiseen omavalvontasuunnitelmaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta sekä sen sisällöstä ja toteuttamisesta.

57 §

Henkilökunnan osaaminen

Luvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on osana omavalvontaa huolehdittava siitä, että henkilökunta tuntee tässä laissa säädetyt ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa. Luvanhaltijan ja alkoholiyhtiön on pidettävä kirjaa toimipaikassa työskentelevien henkilöiden koulutuksesta ja osaamisesta ja pyydettyä esitettävä tiedot valvontaviranomaiselle.

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että 38 §:ssä tarkoitettulla vastaavalla hoitajalla tai muulla tehtävään nimetyllä henkilöllä on alkoholilain tuntemista osoittava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus.

58 §

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntäminen

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen myöntää valtioneuvoston toimiluvan tai opetusministeriön järjestämisluvan nojalla ravintolapalvelun koulutusta antava oppilaitos.

Todistus myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi alkoholilain ja sen valvonnan toimintatapojen tuntemista arvioivan kokeen tai saanut vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen taikka suorittanut tutkinnon, johon vastaavat tiedot sisältyvät.

Oppilaitoksella on oikeus periä kokeesta maksu, joka vastaa enintään kokeen järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Alkoholilain tuntemista osoittava todistus voidaan yhdistää elintarvikelain 27 §:ssä tarkoitetun osaamistodistuksen kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetun kokeen sisällöstä ja arvioinnista sekä sitä vastaavista koulutuksista ja tutkinnoista sekä Ahvenanmaan maakunnassa myönnetyn todistuksen hyväksymisestä 1 momentissa tarkoitetuksi todistukseksi.

59 §

Yleinen ohjaus ja valvonta sekä alkoholihaittojen seuranta

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus ja valvonnan suunnittelu kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos seuraa ja tutkii tässä laissa säädettyjen toimenpiteiden vaikutusta alkoholihaittojen kehitykseen sekä huolehtii alkoholihaittojen vähentämiseen liittyvästä muusta tutkimuksesta ja kehittämistyöstä.

60 §

Valvonta ja siihen liittyvä ohjaus

Aluehallintovirastot valvovat alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä markkinointia alueellaan.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto valvoo alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja anniskelua sekä markkinointia koko maassa sekä ilmailulaissa (864/2014) ja merilaisissa (674/1994) tarkoitetuilla aluksilla, joilla on Suomen kansallisuus.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtäviin kuuluvat myös:

- 1) alkoholipitoisten aineiden valmistuksen, maahantuonnin, viennin ja tukkumyynnin valvonta;
- 2) alkoholijuomien verottomista varastoista tapahtuvan myynnin ja käyttöluvan mukaisen käytön valvonta;
- 3) aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus, yhteensovittaminen ja kehittäminen;
- 4) alkoholihallinnon tieto-, tilastointi- ja viestintäpalveluiden tuottaminen;
- 5) tässä laissa säädettyt muut tehtävät.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja aluehallintovirastojen tarkemmasta työnjaosta ohjauksessa ja valvonnassa säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

Tulli valvoo tässä laissa säädettyjen maahantuontikieltojen ja -rajoitusten sekä 32 §:n noudattamista.

61 §

Valvontaohjelma

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto laatii yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa alkoholihallinnon valtakunnallisen valvontaohjelman. Ohjelmalla ohjataan alkoholijuomien anniskelun ja vähittäismyynnin sekä markkinoinnin alueellista lupahallintoa ja valvontaa yhdenmukaiseen ratkaisukäytäntöön ja tämän lain tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

Valvontaohjelmassa määritellään lainsäädännön sekä valtioneuvoston ja sosiaali- ja terveysministeriön alkoholihallinnolle asettamien tavoitteiden toteuttamisen edellyttämät

tarkoituksenmukaiset toimenpiteet sekä menettelytavat, joilla viranomaisvalvontaa kohdennetaan riskikohteisiin valvontatarpeiden perusteella.

62 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaiset saavat tarkastaa tämän lain valvontaa varten luvanhaltijan tiloja, toimintaa ja asiakirjoja sekä alkoholipitoisen aineen kuljetuksia.

Valvontaviranomaisten edustajille on turvattava esteetön pääsy valvottaviin tiloihin ja asiakirjoihin, oikeus tallentaa valvonnassa tarvittavia tietoja ja oikeus saada korvauksetta valvontaa varten tarvittavat näytteet. Valvontatarkastukseen sovelletaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa ja majoitushuoneessa tarkastus saadaan tehdä vain, jos on perusteltua syytä epäillä tätä lakia rikotun tai rikottavan laissa rangaistavaksi säädetyllä teolla tai laiminlyönnillä, josta voi seurata vankeutta. Tarkastuksen on oltava välttämätön rikoksen selvittämiseksi tai estämiseksi.

Luvanhaltijan on toimitettava määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoitusten ja tietojen toimittamisesta annetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

63 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä valtion ja kunnan viranomaisilta sekä Kansaneläkelaitokselta, työttömyysvakuutusrahastolta ja Eläketurvakeskukselta tietoja, jotka ovat välttämättömiä:

- 1) arvioitaessa 13–18 §:ssä tarkoitettuja luvan myöntämisen edellytyksiä tai ilmoituksessa esitettyjä tietoja; tai
- 2) valvottaessa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

64 §

Tietojen antaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovollisuuden estämättä valvontaviranomaiset saavat antaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta ja liike- tai ammattisalaisuudesta toiselle valvontaviranomaiselle, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseiselle viranomaiselle säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, luvanhaltijan ja ilmoituksen tekijän nimi, lupa- ja ilmoitusnumero ja yleiseen käyttöön tarkoitetut osoite- ja yhteystiedot voidaan saattaa rekisterissä sellaisinaan julkisiksi niin, että tietoja voidaan hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena luvanhaltijan tai ilmoituksen tekijän nimeä, yritys- ja yhteisötunnusta tai lupa- tai ilmoitusnumeroa taikka myyntipaikan nimeä.

65 §

Virka-apu

Valvontaviranomaisilla on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

66 §

Alkoholielinkeinorekisteri

Valvontaviranomaiset pitävät tässä laissa tarkoitettujen lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa sekä alkoholitilastointia varten alkoholielinkeinorekisteriä elinkeinonharjoittajista, joille on myönnetty tässä laissa tarkoitettu lupa tai jotka ovat hakeneet tällaista lupaa. Vastuullisena rekisterinpitäjänä toimii Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ja valvontavirasto.

Rekisteröitäviä tietoja ovat:

- 1) nimi ja toiminimi sekä henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus sekä osoite, puhelinnumero ja muut osoitetiedot;
 - 2) 1 kohdassa tarkoitettut tiedot yhteisön hallituksen jäsenistä, toimitusjohtajasta sekä huomattavista osakkeenomistajista, vastuunalaisista ja äänettömistä yhtiömiehistä sekä heidän sijoittamisestaan panoksista;
 - 3) poliisitutkintaa, esitutkintaa, syyteharkintaa ja syytettä sekä rikosasian tuomioistuinkäsittelyä ja rikostuomioita koskevat tiedot elinkeinonharjoittajista ja 2 kohdassa tarkoitetuista henkilöistä;
 - 4) tieto rekisteröitymisestä arvonlisäverovelvolliseksi, ennakoperintärekisteriin ja muihin verohallinnon rekistereihin sekä tieto erääntyneistä verovelvoista;
 - 5) tiedot ulosoton kohteena olevista velvoitteista;
 - 6) tiedot yrityssaneerauksista ja konkurseista sekä muista erääntyneitä velkaa koskevista tuomioistuimen päätöksistä;
 - 7) tiedot valvottavan yksityishenkilön velkajärjestelyistä;
 - 8) tiedot tämän lain nojalla myönnetyn luvan perusteella tapahtuvasta toiminnasta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomisesta ja tällaisen rikkomuksen seuraamuksesta sekä tiedot valvontaviranomaisten suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista;
 - 9) muut lupa-asioiden käsittelyä, valvontaa ja tilastointia varten tarpeelliset tiedot, jotka eivät sisällä henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja.
- Elinkeinonharjoittajaa ja 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja henkilöitä koskevat tiedot säilytetään alkoholielinkeinorekisterissä niin, että ne poistetaan viiden vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

10 luku

Kiellot ja rikkomusten seuraamukset

67 §

Poliisin kieltö

Jos vähittäismyynti- tai anniskelupaikan henkilökunta ei kykene säilyttämään järjestystä vähittäismyynti- tai anniskelupaikassa, asiakaspaikkamäärää koskevia rakentamis-, turvallisuus- tai anniskelumääräyksiä on merkittävästi rikottu tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistaminen alueella sitä edellyttää, poliisi voi kieltää vähittäismyyntin tai anniskelun enintään meneillään olevan myynti- tai anniskeluajan ajaksi. Kiellosta on ilmoitettava lupaviranomaiselle.

68 §

Valvontaviranomaisen kiellot ja turvaamistoimet

Jos alkoholijuomaa markkinoidaan 50 tai 51 §:n vastaisesti, valvontaviranomainen voi kieltää markkinoinnin tilaajaa tai toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista toimintaa.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi kieltää alkoholipitoisen aineen luovuttamisen markkinoille tai korvauksetta velvoittaa poistamaan alkoholipitoisen aineen markkinoilta, jos tuote tai sen esittely ovat siitä annettujen säännösten ja määräysten vastaisia tai jos tuotteen laatua tai siitä mahdollisesti aiheutuvia terveydellisiä haittoja ja vaaroja ei ole asianmukaisesti valvottu tai jos kieltö on muutoin perusteltu ihmisten terveyden suojelemiseksi.

Valvontaviranomainen voi kieltää luvanhaltijaa jatkamasta tässä laissa tarkoitettua elinkeinotoimintaa siltä osin kuin se on olennaisesti 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla hyvän tavan vastaista eikä kyseistä toimintaa ole korjattu tai lopetettu asetetussa kohtuullisessa määräajassa kohtuullisessa ajassa valvontaviranomaisen kehotuksesta huolimatta.

Jos 1–3 momentissa tarkoitettujen säännösten ja määräysten vastaisen tai terveydelle haitallisen menettelyn jatkaminen tai toistaminen on menettelyn laajuuden tai merkityksen johdosta tarpeen kiireellisesti estää, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi mainituissa momenteissa tarkoitettussa asiassa sekä aluehallintovirasto 1 ja 3 momentissa tarkoitettussa asiassa väliaikaisesti ennen asian lopullista ratkaisemista antaa tätä tarkoittavan kiellon. Väliaikainen kieltö tulee voimaan heti, ja se voidaan peruuttaa ennen asian lopullista ratkaisemista.

69 §

Oikaisu

Valvontaviranomainen voi 68 §:ssä säädetystä kiellosta päättäessään tai väliaikaisen kiellon määrätessään velvoittaa kiellon saaneen oikaisemaan menettelyn asetetussa määräajassa ja määrätyllä tavalla, jos sitä säännösten vastaisesta menettelystä aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisena.

70 §

Uhkasakko ja teettäminen

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain säännösten perusteella antamaansa kieltöä tai määrystä taikka määräämäänsä oikaisua uhkasakolla tai uhalla, että asetetun määräjän jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Valvontaviranomaisen 68 ja 69 §:ssä tarkoitettussa asiassa asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämisen täytäntöönpanosta päättää uhkasakon tai teettämisen asettajan hakemuksesta markkinaoikeus.

Muutoksenhausta uhkasakkoon ja teettämisen hakuun säädetään 82 §:ssä. Muutoin uhkasakosta ja teettämisen hakuun säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

71 §

Seuraamusmaksu

Lupaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 1 000 euron seuraamusmaksun, jos:

- 1) valmistustoiminnassa on rikottu 29–31 §:n säännöksiä taikka 14 §:n nojalla asetettuja lupamääräyksiä tai rajoituksia;
- 2) maahantuonnissa on rikottu 29 tai 30 §:n säännöksiä tai viennissä 29 §:n säännöstä;
- 3) väkiviinan tai verottoman alkoholijuoman käytössä on rikottu käyttöluvan ehtoja;
- 4) tukkumyynissä on rikottu 30 tai 31 §:n säännöksiä taikka 15 tai 16 §:n nojalla asetettuja lupamääräyksiä tai rajoituksia;
- 5) vähittäismyynissä on rikottu 5 luvussa tai 49 §:ssä luvanhaltijalle, alkoholiyhtiölle tai 47 ja 48 §:ssä tarkoitettulle vähittäismyynnin harjoittajalle säädettyjä velvollisuuksia taikka 17 §:n tai 22 §:n 3 momentin nojalla asetettuja ehtoja tai rajoituksia;

6) anniskelussa on rikottu 5 luvussa, 49 §:ssä tai 57 §:n 2 momentissa luvanhaltijalle tai 47 ja 48 §:ssä tarkoitettulle anniskelun harjoittajalle säädettyjä velvollisuuksia, 22 tai 47 §:n nojalla asetettuja ehtoja tai rajoituksia taikka anniskelupaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä on ilmennyt järjestyshäiriöitä, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteellisuudesta tai sen noudattamatta jättämisestä;

7) 11 §:ssä tarkoitettua velvollisuutta ilmoittaa muutoksista, 56 §:ssä säädettyä kirjanpitovelvollisuutta tai velvollisuutta pitää omavalvontasuunnitelma ajan tasalla taikka 62 §:n 4 momentissa säädettyä ilmoitusten ja tietojen toimittamista koskevaa velvollisuutta ei ole kehoituksista huolimatta noudatettu.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle ja sen suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Seuraamusmaksu voidaan määrätä 1 momentissa säädettyä pienempänä, jos siihen on nämä seikat huomioon ottaen tai menettelyyn liittyvien lieventävien seikkojen vuoksi muuten perusteltua aihetta. Seuraamusmaksua ei määrätä, jos menettelyä on pidettävä vähäisenä tai jos maksun määrääminen on menettelyn laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus, omavalvontasuunnitelman noudattaminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. Luvanhaltijalle voidaan tällöin antaa huomautus, jos siihen on aihetta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Jos seuraamusmaksu on määrätty luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, samasta teosta ei saa tuomita samalle henkilölle tuomioistuimessa rangaistusta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli kuusi kuukautta. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua seuraamusmaksun määräämispäivästä.

72 §

Luvan peruuttaminen

Lupaviranomainen voi peruuttaa tämän lain mukaisen luvan tai hyväksymisen määräajaksi tai pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa 71 §:n 1 momentin 1–6 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena. Määräajan pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet. Lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa pysyvästi vain, jos menettelyä jatketaan seuraamusmaksun määräämisen tai määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen tahallisesti ja se on myös kokonaisuutena arvostellen törkeää.

Vaikka huomautusta ei ole annettu tai seuraamusmaksua määrätty, lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa määräajaksi, jos luvanhaltija rikkoo tässä laissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta 56 §:ssä tarkoitettuja velvollisuuksiaan kohtaan, tai pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja rikkoo tätä lakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää.

Lupa tai hyväksyminen tulee peruuttaa, jos luvanhaltija sitä pyytää tai hakemuksessa annettujen virheellisten tietojen tai olosuhteiden muutoksen vuoksi luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa, eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määräajassa. Luvanhaltijan konkurssipesällä on kuitenkin oikeus jatkaa lupaa edellyttävää toimintaa enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta.

Seuraamukset rikkomuksista ulkomaanliikenteessä ja alkoholiyhtiön vähittäismyynnissä

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirasto voi supistaa vähittäismyynti- tai anniskeluaikoja 47 ja 48 §:ssä tarkoitettussa liikennevälineessä tai myyntipaikassa enintään kolmen kuukauden ajaksi, jos liikennevälineessä tai myyntipaikassa on huomautuksesta tai seuraamusmaksusta huolimatta ilmennyt 71 §:ssä tarkoitettuja rikkomuksia.

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirasto voi kieltää vähittäismyynnin tai anniskelun liikennevälineessä tai myyntipaikassa enintään kuukauden ajaksi, jos alkoholijuomaa on huomautuksesta tai seuraamusmaksusta huolimatta myyty 37 §:n vastaisesti taikka 71 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen järjestyshäiriöt johtuvat törkeästä huolimattomuudesta tai tahallisuudesta ja menettelyä on pidettävä olennaisena.

Aluehallintovirasto voi kieltää alkoholijuomien myynnin alkoholiyhtiön myymälässä enintään kuukauden ajaksi, jos alkoholiyhtiö huomautuksesta tai seuraamusmaksusta huolimatta jatkaa 71 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä. Aluehallintovirasto voi myös kieltää alkoholiyhtiötä toimittamasta alkoholijuomia 27 §:ssä tarkoitettuun luovutuspaikkaan, jos luovutuspaikassa rikotaan 27 §:n 3 momentissa säädettyjä velvollisuuksia.

11 luku

Maksut

74 §

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontaviraston perimät maksut

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontaviraston suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirasto perii tämän lain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun:

- 1) 14 §:ssä tarkoitettujen valmistuslupien haltijalta alkoholijuoman ja väkiviinan valmistuksen valvonnasta (*valmistuksen valvontamaksu*), ei kuitenkaan silloin, jos alkoholijuoman tai väkiviinan valmistus tapahtuu opetus- tai tutkimustarkoituksessa;
- 2) 15 ja 16 §:ssä tarkoitettujen valmistus- tai tukkumyynnilupien haltijalta alkoholijuoman ja väkiviinan tukkumyynnin valvonnasta (*tukkumyynnin valvontamaksu*);
- 3) 15 §:ssä tarkoitettujen käyttöluvien haltijalta väkiviinan ja verottoman alkoholijuoman käytön valvonnasta (*käytön valvontamaksu*);
- 4) 47 ja 48 §:ssä tarkoitettujen alkoholijuomien vähittäismyynti- ja anniskelutoiminnan harjoittajalta (*ulkomaanliikenteen myynnin valvontamaksu*).

Valvontamaksut peritään liitteen mukaisesti.

75 §

Aluehallintoviraston perimät maksut

Aluehallintoviraston suoritteista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa.

Aluehallintovirasto perii tämän lain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuotuisen valvontamaksun:

- 1) 18 §:ssä tarkoitettujen anniskelulupien haltijalta anniskelun valvonnasta (*anniskelun valvontamaksu*);

2) 17 §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan haltijalta ja alkoholiyhtiöltä vähittäismyyntin valvonnasta (*vähittäismyyntin valvontamaksu*).

Valvontamaksut peritään liitteen mukaisesti.

76 §

Valvontamaksujen periminen ja korko

Edellä 74 ja 75 §:ssä tarkoitetut valvontamaksut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Jos maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetty viivästyskorko. Viivästyskoron sijasta virasto voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jäisi tätä pienemmäksi.

Jos maksua palautetaan oikaisun tai muutoksenhaun johdosta, palautettavalle maksulle maksetaan veronkantolain (769/2016) 32 §:ssä säädetty palautuskorko maksupäivästä palautuspäivään.

77 §

Valvontamaksun oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on virheen johdosta määrätty liikaa maksua, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

78 §

Valvontamaksun oikaisu maksunsaajan hyväksi

Jos maksuvelvolliselle on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, ettei asiaa ole joltakin osalta tutkittu, jäänyt määräämättä säädetty maksu tai osa siitä maksuvelvollisen sitä aiheuttamatta, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksunsaajan hyväksi voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu määrättiin tai olisi pitänyt määrätä.

12 luku

Muutoksenhaku

79 §

Alkoholiyhtiön päätöksen vaatiminen

Jos tarjouksen tekijä tai tavarantoimittaja katsoo, että alkoholiyhtiö on toiminut alkoholiuomien ottamisessa vähittäismyyntiin, niiden poistamisessa vähittäismyyntistä tai niiden hinnoittelussa 25 §:n 1 momentin vastaisesti, se voi vaatia alkoholiyhtiöltä menettelyä koskevan perustellun päätöksen. Vaatimus on esitettävä 30 päivän kuluessa siitä, kun tarjouksen tekijä tai tavarantoimittaja sai tiedon alkoholiyhtiön menettelystä.

Alkoholiyhtiön on käsiteltävä vaatimus viivytyksettä ja annettava asiaa koskeva perusteltu päätös ja ohjeet 80 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen esittämiseen, ellei se harkitse oikeaksi korjata menettelyään.

Alkoholiyhtiön päätökset voidaan antaa tiedoksi sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä tarjouksen tekijän tai tavarantoimittajan ilmoittamaan yhteystietoon, ellei asianomainen ole sitä kieltänyt.

80 §

Valvontamaksua ja alkoholiyhtiön päätöstä koskeva oikaisuvaatimus

Edellä 74 ja 75 §:ssä tarkoitettuun valvontamaksuun saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta. Oikaisuvaatimus on esitettävä maksun määräämistä koskevassa asiassa kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista.

Edellä 79 §:n 1 momentissa tarkoitettuun alkoholiyhtiön päätökseen saa vaatia oikaisua Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maksu on oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta suoritettava säädettyssä ajassa. Päätös, joka koskee alkoholijuomien ottamista vähittäismyyntiin, poistamista vähittäismyyntistä tai vähittäismyyntin hinnoitteluperusteita, voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

81 §

Muutoksenhaku Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja aluehallintoviraston päätökseen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja aluehallintoviraston päätökseen, johon ei 82 §:ssä ole säädetty valituskieltoa, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle ja aluehallintovirastolle voidaan myöntää valituslupa vain hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja aluehallintoviraston päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

82 §

Markkinointia koskevan asian saattaminen markkinaoikeuden käsiteltäväksi

Edellä 68 §:ssä tarkoitettuun kieltopäätökseen ja väliaikaista kieltoa koskevaan määräykseen sekä 70 §:ssä tarkoitettuun valvontaviranomaisen asettamaan uhkasakkoon tai teettämisuhtaan ei saa valittamalla hakea muutosta.

Se, jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto on antanut 68 §:ssä tarkoitetun kieltopäätöksen tai väliaikaista kieltoa koskevan määräyksen taikka asettanut 70 §:ssä tarkoitetun uhkasakon tai teettämisuhan, voi hakemuksella saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tai määräyksen tiedoksisaamisesta.

Erinäiset säännökset

83 §

Alkoholipitoisen aineen hallussapito

Alkoholijuomaa ei saa pitää hallussa, jos se ei ole laillisesti valmistettu tai maahantuotu.

Henkilö, joka on 20 vuotta nuorempi, ei saa pitää hallussa väkevää alkoholijuomaa. Henkilö, joka on 18 vuotta nuorempi, ei saa pitää hallussa mietoa alkoholijuomaa.

Väkiviinaa saa pitää hallussa tai kuljettaa vain se, jolla on tämän lain mukaan oikeus valmistaa, maahantuoda, myydä tai käyttää väkiviinaa.

84 §

Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen

Alkoholijuomaa ei saa välittää eikä luovuttaa palkkiota vastaan. Alkoholijuoman välittäminen ja luovuttaminen on kielletty myös ilman palkkiota henkilölle, jolle 37 §:n mukaan ei saa myydä alkoholijuomaa.

85 §

Kielto nauttia alkoholijuomia

Alkoholijuomaa ei saa nauttia, ellei laissa toisin säädetä:

1) ravitsemisliikkeessä eikä muussa paikassa, jossa yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa tai virvokkeita;

2) kokoontumislaissa tarkoitettussa yleisötilaisuudessa.

Poliisi saa, jos yleisen järjestyksen ylläpitäminen sitä edellyttää, kieltää alkoholijuomien nauttimisen yleisellä paikalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa paikassa tai tilaisuudessa ei paikan omistaja, tilaisuuden toimeenpanija eikä järjestyksenvalvoja saa sallia alkoholijuoman nauttimista.

86 §

Alkoholipitoisten aineiden poisottaminen, haltuunotto ja hävittäminen

Poliisimiehellä on oikeus ottaa alkoholipitoiset aineet pois henkilöltä, jolla ei ole oikeutta pitää niitä hallussaan, sekä henkilöltä, joka on otettu kiinni päihtymyksen vuoksi poliisilain 2 luvun 2 §:n 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa tai rikoksilta ja häiriöiltä suojaamiseksi mainitun lain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa mainitussa tarkoituksessa. Poliisimiehellä on myös oikeus ottaa alkoholijuoma pois henkilöltä, jolla tämän lain mukaan muutoin on oikeus pitää sitä hallussaan, jos asianomainen nauttii sitä 85 §:n 1 momentissa säädetyn vastaisesti tai yleisellä paikalla 85 §:n 2 momentissa säädetyn vastaisesti.

Alkoholijuomia ei saa palauttaa henkilölle, jolla ei ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Poliisimies voi todisteellisesti hävittää avatussa astiassa olevat sekä avaamattomassa astiassa olevat aineet, joiden arvo on vähäinen. Haltuunoton ja hävittämisen kirjaamiseen sovelletaan, mitä poliisilain 2 luvun 14 §:n 3 momentissa säädetään. Muut alkoholipitoiset aineet tulee palauttaa henkilölle säilöönoton tai muun henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan toimenpiteen päättyessä, ellei tästä tai muusta laista muuta johdu. Muutoin noudatetaan, mitä omaisuuden haltuun ottamisesta ja haltuun otetun omaisuuden käsittelystä säädetään poliisilain 2 luvun 15 §:ssä.

Jos alkoholijuomaa on nautittu vastoin 35, 36 tai 85 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa, on liikkeen tai muun paikan omistajalla ja henkilökuntaan kuuluvalla sekä tilaisuuden järjestäjällä oikeus ottaa kieltoa rikkoneelta pois alkoholijuoma astioineen ja hävittää se todisteellisesti. Järjestyksenvalvojan oikeudesta ottaa kieltoa rikkoneelta alkoholijuoma pois säädetään yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 47 §:ssä.

Jos vankilaan tai muuhun suljettuun laitokseen taikka päihdehuollon yksikköön otettavalla tai siellä hoidettavana olevalla tavataan alkoholijuomaa tai muuta alkoholipitoista ainetta, saa laitoksen henkilökuntaan kuuluva ottaa sen häneltä pois ja todisteellisesti hävittää.

Pidättämiseen oikeutettu virkamies saa todisteellisesti hävittää tai hävityttää sellaisen alkoholijuoman tai muun alkoholipitoisen aineen astioineen tai päällyksineen, raaka-aineen, välineen ja tarvikkeen, joka voidaan takavarikoida, jos on syytä olettaa, että se julistetaan menetetyksi, ja jolla ei ole sanottavaa myynti- tai käyttöarvoa.

87 §

Tarkastus ja etsintä

Jos alle 18-vuotiasta epäillään todennäköisin syin 90 §:n 6 momentissa ja rikesakkorikkomuksista annetun lain (986/2016) 17 §:n 3 kohdassa tarkoitettua alkoholijuoman hallussapidosta, poliisimies voi laittomasti hallussa pidetyn alkoholijuoman etsimiseksi tarkastaa tällaisen henkilön mukana olevat tavarat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, jos se voi tapahtua puuttumatta loukkaavalla tavalla epäillyn henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Tarkastuksen kirjaamiseen sovelletaan, mitä poliisilain 2 luvun 14 §:n 3 momentissa säädetään. Tarkastusta koskevassa menettelyssä noudatetaan muutoin, mitä pakkokeinolain (806/2011) 8 luvussa säädetään henkilöntarkastuksen toimittamisesta.

Jos on todennäköisiä syitä epäillä, että joku on syyllistynyt rikoslain (39/1889) 50 a luvun 3 §:ssä tarkoitettuun lievään alkoholirikokseen, voidaan hänen käyttämässään kulkuneuvossa toimittaa pakkokeinolain 8 luvussa tarkoitettu yleinen kotietsintä tai paikanetsintä sen tutkimiseksi, onko kulkuneuvossa laitonta alkoholijuomaa tai väkiviinaa.

88 §

Tuntematon tai poissa oleva omistaja

Kun omaisuutta, joka voidaan tuomita menetetyksi, on takavarikoitu, mutta rikosten tekijä tai omaisuuden omistaja on tuntematon tai hänellä ei ole tunnettua olinpaikkaa Suomessa, hänet haastetaan julkisella haasteella saapumaan tuomioistuimeen määräpäivänä, jota ei saa asettaa aikaisemmaksi kuin seitsemänneksi päiväksi haasteen julkaisemisesta. Haaste on pantava tuomioistuimen kansliaan yleisesti nähtäville.

Jollei takavarikoidun omaisuuden laillisesti haastettu omistaja saavu vastaamaan asiassa eikä näytä laillista estettä, vaatimus omaisuuden menettämistä ratkaistaan hänen poissaolostaan huolimatta.

89 §

Valtiolle joutuneen alkoholijuoman tai väkiviinan muuttaminen rahaksi

Ulosmitatun, menetetyksi tuomitun tai muutoin valtiolle joutuneen alkoholijuoman tai väkiviinan muuttaminen rahaksi saa tapahtua vain myymällä se alkoholiyhtiölle tai alkoholijuoman tukku-, anniskelu- tai vähittäismyyntiluvan haltijalle taikka väkiviinan käyttöluvan haltijalle.

Jollei 1 momentin nojalla myydystä alkoholijuomasta ole maksettu valmisteveroa, tulee ostajan suorittaa se valtiolle ostohinnan lisäksi.

90 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus alkoholirikoksesta säädetään rikoslain 50 a luvun 1–3 §:ssä.

Rangaistus alkoholijuoman markkinointirikoksesta säädetään rikoslain 30 luvun 1 a §:ssä.

Rangaistus tässä laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Joka tahallaan

1) 85 §:n 1 momentissa tarkoitetun paikan omistajana, tilaisuuden toimeenpanijana tai järjestyksenvalvojana sallii alkoholijuoman nauttimisen momentissa tarkoitetussa paikassa 85 §:n 3 momentin vastaisesti,

2) tarjoaa alle 18-vuotiaalle alkoholijuomaa tai väkiviinaa niin, että tämä siitä juopuu, ja tarjoamista voidaan alaikäisen ikä, kypsyysaste ja muut olosuhteet huomioon ottaen kokonaisuudessaan pitää moitittavana tai

3) markkinoi mietoa alkoholijuomaa 50 tai 51 §:n vastaisesti, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *alkoholirikkomuksesta* sakkoon.

Alkoholirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) rikkoo 37 §:ssä säädetyn vähittäismyynti- tai anniskelukiellon tai

2) vähittäismyynti- tai anniskeluluvan haltijana taikka 38 §:ssä tarkoitettuna vastaavana hoitajana tai muuna tehtävään nimettynä henkilönä rikkoo 35 tai 36 §:ssä säädettyä vähittäismyyntipaikan ja anniskelupaikan järjestyksen valvontaa koskevaa velvoitetta.

Rangaistus 33 §:n vastaisesta maahantuonnista, 83 §:n 2 momentin vastaisesta alkoholijuoman hallussa pitämisestä sekä 85 §:n 1 ja 2 momentin vastaisesta alkoholijuoman nauttimisesta julkisella paikalla samoin kuin rikesakosta näiden rikkomusten ainoana rangaistuksena säädetään rikesakkorikkomuksista annetun lain 17 §:ssä.

91 §

Kuulemisvelvollisuus

Ennen 90 §:n 4 momentin 3 kohtaan perustuvan alkoholirikkomusta koskevan syytteen nostamista syyttäjän on varattava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle tilaisuus antaa lausuntonsa ja tuomioistuimen on käsitellessään tällaista asiaa varattava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle tilaisuus tulla kuulluksi.

14 luku

Voimaantulosäännökset

92 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2018.

Tällä lailla kumotaan alkoholilaki 1143/1994, jäljempänä *vanha laki*. Jos muualla lain-säädännössä viitataan vanhaan lakiin, tämän lain voimaan tultua sovelletaan sen asemesta tämän lain säännöksiä.

Siirtymäsäännös

Vanhan lain 14 §:n 1 momentissa tarkoitetut vähittäismyyntiluvat koskevat 1 päivästä tammikuuta 2018 tämän lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettujen alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Vanhan lain 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua vähittäismyyntilupaa myönnettäessä sovelletaan sanotusta päivästä alkaen tämän lain 3 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettujen käsityöläisöluiden valmistajien osalta tämän lain 17 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä. Vanhan lain 33 §:n 1 momentissa säädetystä poiketen väkevän alkoholijuoman mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistä saadaan sanotusta päivästä alkaen harjoittaa painetussa tai tietoverkossa esitetystä vähittäismyynti- tai anniskeluhinnastossa sekä valmistajan tai tukkumyyjän tuoteluettelossa siten, että kaikki saatavilla olevat alkoholijuomat esitellään kuluttajille yhdenmukaisella tavalla. Vanhan lain 33 a §:ää ei sanotusta päivästä alkaen sovelleta anniskelupaikan ulkopuolella tapahtuvaan hinnan ilmoittamiseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa vanhan lain tai sen nojalla annettujen säännösten taikka edellä 1 momentin nojalla myönnetyt luvat ja hyväksymiset jäävät voimaan siten, että niihin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät tämän lain mukaisesti. Kaikki alkoholijuomien anniskeluun myönnetyt luvat oikeuttavat tämän lain voimaantulosta anniskelemaan kaikkia alkoholijuomia. Jos luvan myöntämisen edellytykset eivät ole tämän lain mukaan voimassa, lupaviranomaisen tulee ilmoittaa siitä luvanhaltijalle vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Lupa saadaan peruuttaa, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty kuuden kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanottamisesta.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa on vanhan lain 21 b §:ssä tarkoitettulla tavalla kelpoinen toimimaan anniskelupaikan vastaavana hoitajana, katsotaan täyttävän tämän lain mukaiset alkoholilain tuntemista osoittavaa todistusta koskevat pätevyysvaatimukset.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevaan lupaan jatkaa anniskelua kello puoli kolmeen tai kello puoli neljään sovelletaan luvan myöntämishetkellä voimassa olleita säännöksiä luvan voimassaolon ajan, ellei luvanhaltija tee 44 §:ssä tarkoitettua jatkoaikailmoitusta.

Vanhan lain nojalla alkoholijuomista ja väkiviinasta annetun asetuksen (1344/1994) 2, 3 ja 4 § jäävät voimaan. Sosiaali- ja terveysministeriön päätös lievästi denaturoidun etanolin valmistamisessa käytettävistä denaturointiaineista (892/1995) ja sosiaali- ja terveysministeriön päätös vahvasti denaturoidun etanolin valmistamisessa käytettävistä denaturoimisaineista (893/1995) jäävät voimaan enintään yhden vuoden ajaksi tämän lain voimaantulosta lukien.

Helsingissä 28 päivänä joulukuuta 2017

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko

Alkoholilain 74 ja 75 §:ssä tarkoitettut valvontamaksut

1. Valmistuksen valvontamaksu

Valvontamaksukausi on 1.9.–31.8. Valmistuksen valvontamaksu muodostuu kiinteästä perusmaksusta ja toiminnan laajuudesta riippuvasta lisämaksusta seuraavasti:

Luvanhaltijakohtainen perusmaksu on 390 euroa. Jos luvanhaltijalla on enemmän kuin yksi valmistuspaikka, kultakin lisävalmistuspaikalta peritään perusmaksua 190 euroa. Perusmaksu peritään myös niiltä luvanhaltijoilta, joiden lupa on voimassa kyseessä olevan valvontamaksukauden aikana.

Toiminnan laajuudesta riippuva lisämaksu on 2,80 euroa / valmistettu 1 000 litraa sataprosenttista alkoholia. Luvanhaltijakohtainen enimmäismaksu on kuitenkin 18 000 euroa. Perusmaksua ei sovelleta luvanhaltijan ensimmäisenä laskutettavana toimintavuotena (1.9.–31.8.), vaan maksu peritään tällöin yksinomaan todellisten valmistustietojen perusteella. Alle 10 euron valvontamaksua ei tällöin kuitenkaan peritä.

2. Tukkumyynnin valvontamaksu

Valvontamaksukausi on 1.9.–31.8. Tukkumyynnin valvontamaksu muodostuu kiinteästä perusmaksusta ja toiminnan laajuuteen perustuvasta lisämaksusta seuraavasti:

Luvanhaltijakohtainen perusmaksu on 250 euroa. Jos luvanhaltijalla on enemmän kuin yksi varastointipaikka, valvontamaksua peritään kultakin lisävarastointipaikalta 95 euroa. Perusmaksu peritään myös niiltä luvanhaltijoilta, joiden lupa on voimassa kyseessä olevan valvontamaksukauden aikana.

Toiminnan laajuudesta riippuvan lisämaksun suuruus määräytyy valvontamaksukauden aikana Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle kuukausittain tukkumyynnin toimitustietoina raportoitujen tietorivien lukumäärän perusteella. Tietorivin muodostaa viraston tukkumyynnin toimitustietojen raportointia koskevassa ohjeessa määritelty asiakaskohtainen tuotetietorivi. Tietorivikohtainen valvontamaksu on 0,95 euroa / 10 riviä. Jos luvanhaltija toimittaa valvontaan tarvittavat tiedot viraston hyväksymällä tavalla tiedostomuotoisina määräajassa, näitä maksuja alennetaan 15 prosenttia. Perittävä valvontamaksu on kuitenkin vähintään perusmaksun suuruinen. Luvanhaltijakohtainen enimmäismaksu on kuitenkin 26 500 euroa.

Perusmaksua ei sovelleta luvanhaltijan ensimmäisenä laskutettavana toimintavuotena (1.9.–31.8.), vaan maksu peritään tällöin yksinomaan todellisten toimitustietojen perusteella. Alle 10 euron valvontamaksua ei tällöin kuitenkaan peritä. Ajallisesti enintään yhdeksi kuukaudeksi rajoitetun tukkumyyntiluvan haltijalta ei peritä vuotuista valvontamaksua.

3. Väkiiviinan ja verottamattoman alkoholijuoman käytön valvontamaksu

Valvontamaksukausi on 1.9.–31.8. Käytön valvontamaksu muodostuu luvanhaltijan ostaman ja omaan käyttöönsä maahantuoman väkiiviinan ja alkoholijuomien määrän perusteella seuraavasti:

- väkiiviina 19 senttiä/litra
- alkoholijuomat 9 senttiä/litra

Edellä mainituin perustein määrätty valvontamaksu pyöristetään alaspäin lähimpään kymmeneen euroon.

Käyttöluvan haltijalta toimipaikkakohtaisesti perittävä vähimmäismaksu on kuitenkin 200 euroa ja enimmäismaksu 1900 euroa. Väki­viinan opetustarkoitukseen tapahtuvan käytön valvonnasta perittävä toimipaikkakohtainen vähimmäismaksu on kuitenkin 28 euroa.

4. Ulkomaanliikenteen myynnin valvontamaksu

Toimipaikkakohtainen vuotuinen valvontamaksu on 420 euroa. Uudesta ilmoituksesta ei peritä valvontamaksua ensimmäisenä kalenterivuonna.

5. Anniskelun valvontamaksu

Aluehallintovirasto perii toistaiseksi voimassa olevien anniskelulupien haltijoilta toimi­paikkakohtaisen vuotuisen valvontamaksun. Valvontamaksu määrätään sataprosenttisenä alkoholina edellisen kalenterivuoden lasketuista tai vuoden pituisena laskenta-aikana ar­vioituista ostoista seuraavasti:

Anniskelun määrä vuodessa	Valvontamaksu
Alle 100 litraa	105 euroa
Vähintään 100 litraa mutta alle 2 000 litraa	210 euroa
Vähintään 2 000 litraa mutta alle 10 000 litraa	420 euroa
10 000 litraa tai enemmän	790 euroa

Anniskeluajan jatkamista koskeva erillinen valvonnan vuosimaksu on 760 euroa, jos an­niskelua jatketaan yli 180 päivänä vuodessa kello neljään, ja muutoin 380 euroa.

6. Vähittäismyynnin valvontamaksu

Vähittäismyynnin valvonnan vuosimaksu kultakin myyntipaikalta on 200 euroa.

Alkoholiyhtiöltä perittävä vuotuinen valvontamaksu kultakin myymälältä on 380 euroa.

7. Valvontamaksujen perintä

Edellä 1–3 kohdassa tarkoitetut valvontamaksut laskutetaan jälkikäteen viimeistään 30.11. siten, että määriin perustuva laskenta-aika on 1.9.–31.8. Luvan­haltijalta ei peritä valvontamaksua, jos hänen toimintansa on loppunut viimeistään 31.3. ja jos hän on tehnyt siitä kirjallisen ilmoituksen säädetyssä ajassa. 4 kohdassa tarkoitetut valvontamaksut las­kutetaan kalenterivuositain etukäteen, kuitenkin viimeistään 31.3. Luvan­haltijalta ei pe­ritä valvontamaksua sen kalenterivuoden osalta, jolloin hänen toimintansa on loppunut viimeistään 31.3., jos hän on tehnyt siitä kirjallisen ilmoituksen säädetyssä ajassa.

Uudelta vähittäismyynnin tai anniskelun luvan­haltijalta taikka uudesta anniskeluajan jat­kamista koskevan ilmoituksesta ei peritä valvontamaksua ensimmäisenä kalenterivuote­na. Vähittäismyynnin, anniskelun ja anniskeluajan jatkamisen valvontamaksut laskute­taan kalenterivuositain viimeistään 30.4., kun luvan­haltijalla on voimassa oleva lupa 1.4.